

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

Гоцуляк Віолета

ГЕЙМІФІКАЦІЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ
СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ (ІГРОВІ МЕТОДИКИ ЯК ЗАСІБ
ФОРМУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК
КОНСУЛЬТУВАННЯ)..... 257

Коба Олег

АВТОРСЬКА ШКОЛА В УКРАЇНІ (НА ОСНОВІ РЕАЛЬНИХ
ДОСЛІЖЕНЬ)..... 259

Балан Денис

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ТРЕНЕРА З ФУТБОЛУ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНИХ
ОСВІТНІХ СТРАТЕГІЙ..... 264

***СЕКЦІЯ № 9. ПОЛІТИКА І СУСПІЛЬСТВО: УКРАЇНСЬКИЙ ТА
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД***

Озернюк Ганна

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФОРМУВАННІ
ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ АФРИКАНСЬКИХ
ДЕРЖАВ..... 268

Мельник Юлія

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В
УМОВАХ ДЕМОКРАТИЧНОГО ТРАНЗИТУ..... 271

Ярова Ліліана, Куртіков Михайло

ТЕХНОЛОГІЇ ЛОБІЮВАННЯ У КІБЕРПРОСТОРІ: ВІД МЕДІА-
СКАНДАЛІВ ДО «РЕЄСТРУ ПРОЗОРОСТІ» 274

Ковра Катерина

КУЛЬТУРНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ЗА ЧИ ПРОТИ
МЕЦЕНАТСТВА..... 278

Шкребій Катерина

ІНТЕГРАЦІЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ ТА
ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ
ЗРІЛОЇ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА..... 280

системи, створення міжнародних організацій та їх органів, а також багато іншого, на наше глибоке переконання, нерозривно пов'язано з історією континенту та соціально-економічними умовами, в яких перебували африканці протягом багатьох десятиліть» [1, с. 134].

Таким чином, міжнародні організації є одним із визначальних чинників, що формують зовнішньополітичні стратегії африканських держав, надаючи інституційну, фінансову, безпекову та дипломатичну підтримку. Їхній вплив сприяє структурованості міжнародної взаємодії, узгодженню політичних позицій та інтеграції Африки у світове співтовариство. Подальше посилення ролі міжнародних організацій залежатиме від інституційного зміцнення африканських держав, розширення регіональних інтеграційних процесів та здатності континенту зберігати стратегічну автономію в умовах глобальної конкуренції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мішин О. Африка як пріоритетний напрям зовнішньої політики України. *Україна дипломатична*. 2021. Вип. 22. С. 651-668.
2. Улиганець В. Є. Передумови виникнення міжнародних та міжетнічних спорів та конфліктів у Африці. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2024. Т. 34. С. 130-137.
3. Шворак Л. О. Новітні механізми регіональних інтеграційних угруповань на африканському континенті. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2015. Випуск 125 (частина I). С. 147-154.

МЕЛЬНИК ЮЛІЯ

кандидатка політичних наук, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін,
Міжнародний університет, м. Одеса, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УМОВАХ ДЕМОКРАТИЧНОГО ТРАНЗИТУ

У процесі демократичного транзиту політична відповідальність набуває якісно нового змісту, зумовленого трансформацією інституційного середовища, зміною характеру взаємовідносин між владою та суспільством, а також переосмисленням стандартів публічної підзвітності. Перехід від авторитарних або гібридних моделей управління до демократичних засад передбачає формування нових механізмів відповідальності, спроможних забезпечити прозорість, легітимність та ефективність політичної влади. У таких умовах політична відповідальність постає не лише як інструмент контролю над публічною владою, а й як системний чинник стабілізації

політичних інститутів, зміцнення демократичної культури та формування довіри громадян до держави.

Поняття політичної відповідальності традиційно пов'язують із здатністю державної влади діяти відповідно до суспільних інтересів та нести наслідки за прийняті рішення.

На думку В. М. Торяника, політична відповідальність становить особливий різновид соціальної відповідальності, що проявляється через застосування політичних санкцій до суб'єктів політики, які порушують політичні норми, домовленості або взяті на себе зобов'язання. Учений підкреслює, що політична відповідальність може мати як індивідуальний, так і колективний характер, а її зміст перебуває у взаємозв'язку з історичною, моральною та юридичною відповідальністю, хоча й вирізняється специфічністю застосовуваних санкцій [2, с. 16]. Г. М. Малкіна розглядає політичну відповідальність як форму соціальної відповідальності, яка виявляється у відповідності дій політичних суб'єктів — індивідів, груп чи організацій — суспільним очікуванням щодо реалізації публічної влади. Виходячи зі змісту таких суспільних вимог, дослідниця виокремлює два ключові різновиди політичної відповідальності: морально-політичну та політико-правову [1, с. 24]. Згідно з підходом А. М. Черниша, політична відповідальність постає як ставлення громадян до політичних цінностей свого чи домінуючого класу, а також як форма взаємовідносин між класом і відповідальними суб'єктами, що реалізуються у процесі їхньої політичної діяльності [1, с. 12].

Безумовно, що у стабільних демократіях механізми відповідальності спираються на чітко визначені інститути – вибори, парламентський контроль, незалежні суди, медіа. Проте в умовах перехідних демократій ці механізми часто демонструють низьку ефективність через недорозвинутість інститутів, слабку політичну культуру та обмеженість процедурної підзвітності. Тому класичні моделі відповідальності потребують переосмислення з урахуванням реалій транзитних політичних систем. Більшість перехідних демократій характеризуються нестійкістю політичних інститутів, високою персоналізацією влади та недостатністю формалізованих механізмів контролю. Інституційна слабкість сприяє поширенню неформальних практик, клієнтелізму та політичного патронажу, що істотно обмежує дієвість традиційних інструментів підзвітності. Водночас у транзитних режимах зростає роль громадянського суспільства, незалежних медіа та міжнародних організацій, які компенсують слабкість державних інститутів, виступаючи додатковими каналами контролю над владою.

У демократичному транзиті політична відповідальність зазнає істотної еволюції. Вона переходить від виключно формального, процедурного виміру до змішаних моделей, у яких поєднуються інституційні та неформальні механізми.

Крім того, персоналізація політичної влади, властива перехідним демократіям, зумовлює зміщення акценту з партійної відповідальності на індивідуальну відповідальність політичних лідерів. Цифровізація політичної комунікації посилює цей процес, оскільки соціальні мережі створюють нові канали тиску громадськості та змінюють логіку політичної підзвітності. Одним із головних викликів демократичного транзиту є гібридизація політичних режимів, коли демократичні інститути поєднуються з авторитарними практиками. За таких умов підзвітність стає фрагментованою та вибірковою. Корупція, клієнтелізм, політичний популізм та концентрація влади суттєво ускладнюють реалізацію відповідальності у її класичному розумінні. Додатковий виклик становлять інформаційні загрози – фейкові новини, маніпуляції та зовнішні впливи, які змінюють поведінку виборців і знижують можливість громадян здійснювати усвідомлений контроль над владою. Підвищення рівня політичної відповідальності в транзитних демократіях потребує комплексних інституційних реформ. Серед пріоритетів – зміцнення незалежності судової системи, підсилення парламентського контролю, розвиток механізмів антикорупційної політики та забезпечення реальної автономії наглядових органів. Значну роль відіграють цифрові інструменти публічного контролю, такі як електронні петиції, відкриті дані, онлайн-звітування органів влади, що сприяють підвищенню прозорості та взаємодії між державою та суспільством. Не менш важливою є підтримка розвитку незалежних медіа та громадських організацій, які виступають критично важливими агентами контролю в перехідних політичних системах.

Отже, трансформація політичної відповідальності в умовах демократичного транзиту є багатовимірним процесом, що охоплює зміну інституційних структур, політичної поведінки та комунікативних практик. Вона відбувається у контексті нестійкості інститутів, персоналізації влади та цифровізації політичної сфери. Успішність демократичного транзиту значною мірою залежить від здатності держави забезпечити реальні механізми підзвітності, подолати корупційні та клієнтелістські практики й створити умови для ефективного контролю над владою з боку суспільства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Малкіна Г. Демократія і політична відповідальність. Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. Київ, 2010. Випуск 21. С. 23-32.
2. Торяник В. М. Взаємна політична відповідальність державної влади і громадянина в сучасній правовій державі: Автореф. дис ... канд. політ. наук: 23.00.02. Дніпропетр. нац. ун-т. Дніпропетровськ., 2006. 17 с.
3. Черныш А. М. Политическая ответственность в системе социалистического народовластия: монография. Харьков: Вища школа, 1987. 191 с.

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.